

Jubileet

av Jo Strømgren

Trøndelag Teater. Gamle Scene

Urpremiere 13. oktober 2012

Bakgrunnsmateriale av Elisabeth Egseth Hansen og Matilde Holdhus

Introduksjon

Trøndelag Teater er 75 år i år. Men i stedet for en tradisjonell kavalkade over gamle glansnumre har vi spurt Jo Strømgren om han vil lage en helt ny forestilling. *Jubileet* er et skråblikk på teatret og teaterfolk. Jo Strømgrens forestillinger kjennetegnes ved et nyskapende fysisk og komisk språk, noen som ikke minst kom til uttrykk i Strømgrens forrige produksjon ved Trøndelag Teater, *Pseudonymet*.

Jubileet har fått æren av å åpne Gamle Scene som har vært lukket for renovasjon hele våren. Forestillingen har premiere nøyaktig 75 år siden Trøndelag Teaters første premiere i 1937.

***Jubileet* på Trøndelag Teater**

Handlingsresymé

I *Jubileet* møter vi Fanny Smith. Fanny er skuespiller og teatrets store diva. Men kvelden før premieren på teatrets jubileumsforestilling har hun dessverre kollidert. Hun hadde promille i blodet og er plutselig lenket til sykehussengen, langt borte fra teatrets glamour. Sivilarbeideren Tommy tar seg av henne. Han kan fortelle at en ny skuespillerinne, Maria, har lært seg rollen hennes og at forestillingen derfor ikke blir avlyst. Teatrets dramaturg, Tom, har tatt regien og blant annet lagt inn igjen gamle dansenummer. Fanny, som trodde at forestillingen var avhengig av nettopp henne, innser at hun blir byttet ut. Fanny mener det er noe som ikke stemmer. Hun vet nemlig at Tom og Maria har et forhold og at de to vil gjøre alt for å hjelpe hverandre opp og frem.

På sykehuset trilles et par inn som også har vært i en bilulykke. Kvinnen har spontanabortert og de skal ha krasjet med en kvinnelig promillekjører. Tom kommer på besøk. Tom og Fanny har i årevis vært et makkerpar som ved hjelp av skitne triks har kjempet seg oppover i teaterhierarkiet. Tom forteller om forholdene på teatret; at Maria er mirakuløst godt forberedt. Dette er for godt til å være sant. At Fanny svimte av bak rattet kan ikke være tilfeldig. Det ser ut til at hennes egne triks blir brukt mot henne. Noen må ha helt noe i campariglasset hennes. Det kan ikke være andre enn Tom som har gjort det for å hjelpe Marias karriere. Fanny truer med å ringe pressen.

Samtidig prøver paret hun deler rom med å finne ut hvem som kjørte den møtende bilen. Det viser seg at Tom kjenner dette paret. Han får derfor vite alt; en full kvinne er skyld i spontanaborten. Tom legger to og to sammen og har igjen overtaket på Fanny.

Men Fanny har flere kort i ermet: Hun vet at Tom og Maria har et forhold og hun vet også at Maria ble gravid mens Tom var hennes veileder på teaterskolen. En annen type abort, enda flere hemmeligheter. Da det viser seg at det allikevel ikke er Fanny som står bak kollisjonen med det andre paret er Fanny renvasket. Tom innser at hans kjærlighet til Maria ikke er gjensidig. Hun har bare brukt ham for å klatre i systemet. Han savner sin tid med Fanny og han ønsker at de kan være et normalt par, som ikke spiller spill, men i stedet går turer og synger i kor. Men klarer Fanny å leve et liv uten dramatikkk?

Tema

Jo Strømgrens forestillinger handler ofte om det innholdsløse og overfladiske i livene våre, gjerne presentert med en god dose humor og ironi. I *Jubileet* blir dette tematisert gjennom et teatermiljø der menneskets selvhøytidelighet og selvopptatthet settes under lupen. Vi møter tilsynelatende vellykkede og suksessrike personer der fernissen er i ferd med å slå sprekker.

Her spilles roller og spill både på scenen og i livet for øvrig. Temaet henspeler på myten om teatret som en arena for store drama også bak scenen. Derfor er også handlingen i stykket lagt til sykehuset. I likhet med teatret utspiller det seg drama på liv og død på et sykehus, men forskjellen er selvsagt at på teatret er dette dramaet fiktivt.

På sykehuset behandles alle pasienter likt. Det hjelper ikke at Fanny fremhever at hun er en profilert skuespiller. Ved at hun er låst til senga og ikke kan bevege seg framstår hun som ynkelig. Dette bryter med Fannys selvbilde og hennes sedvanlige rollespill begrenses. Teksten kommenterer situasjonen direkte, blant annet i en samtale mellom Fanny og sykepleieren, Mari. Fanny prøver å overbevise Mari om hvem hun er, hvorpå Mari svarer; «At du står og gjøre deg til hver kveld får være din sak. Men her inne er det virkeligheten som gjelder.» Dette kan leses som en metakommentar; der forestillingen både i form og innhold tematiserer seg selv som nettopp en forestilling, - et teater. I forestillingens dansenumre bruker man derfor klisjeen på teatret. Dansenumrene er nærmest parodier på musikalene som *Chicago*, *Cabaret*, og *Oklahoma* for å nevne noen.

Om sjanger og formspråk

Jo Strømgren har vekket internasjonal oppmerksomhet for sitt særegne formspråk og egenartede signatur. Sjangermessig beveger arbeidene seg i grenselandet mellom dans og teater. Forestillingene kjennetegnes ved en overraskende humor, et lekent fysisk formspråk, og en tematikk som gjerne omhandler menneskets desperasjon og stakkarslighet. Forestillingene er lukkede i den forstand at handling ofte utspiller seg i et rom i løpet av et døgn og der tematikken intensiveres i en liten gruppe mennesker. Ofte vokser det fram et intrige- og maktspill og personenes nærhet til hverandre skaper gjerne en klaustrofobisk desperasjon.

Musikk

Musikken i forestillingen er følgende sanger av Nina Simone: *Ne me quitte pas*, *Feeling good*, *Don't explain*, *Put a spell on you*, *Nobody knows when you're down and out*, *Don't let me be misunderstood*, *Work song* og *Mississippi goddam*.

Om Jo Strømgren

Jo Strømgren er danser, koreograf og regissør født i Trondheim i 1970. Strømgren debuterte som koreograf i 1994 og i 1996 innledet han et treårig engasjement som danser og koreograf i **Carte Blanche Dansekompani** i Bergen. I 1998 startet han sitt eget dansekompani, Jo Strømgren Kompani. Kompaniet har siden produsert over 23 forestillinger og turnert i mer enn 50 land.

Som frilans koreograf har han skapt forestillinger for en lang rekke kompanier i Europa, USA og Asia. Som teaterregissør har han stort sett vært tilknyttet nordiske institusjonsteatre. I tillegg er han en produktiv dramatiker og jobber tidvis med film.

I Jubileet står Strømgren selv for både regi, koreografi, scenografi, kostymer og manus.

Jubileum på Trøndelag Teater

Trondheim har hatt en fast scene siden 1816. Gamle Scene er den eldste scenen i Norden som har vært i kontinuerlig drift, og bortsett fra noen få opphold på 1840 tallet har det blitt spilt teater i Prinsensgate i nesten 200 år. Frem til 1937 ble scenen for det meste brukt av forskjellige omreisende eller trøndelagsbaserte kompanier og man hadde ikke noe fast skuespillerensemble eller noen organisasjon rundt scenen. Det ble gjort flere forsøk på å skape et fast teater i Trondheim, men det lyktes ikke før Henry Gleditsch ble innsatt som teatersjef. Han gjorde teatret til et landsdelsteater for hele regionen og ga teatret navnet det har i dag: Trøndelag Teater. Åpningsforestillingen hadde premiere 14. oktober 1937, som på premieredagen til *Jubileet* er nøyaktig 75 år siden.

Henry Gleditsch gjorde mye for Trøndelag Teater, Trondheim og Norge. Han var motstandsmann under krigen. Og han brukte Trøndelag Teater aktivt for å markere denne motstanden. Da *Vildanden* av Ibsen skulle ha premiere 6. oktober 1942 ble Gleditsch arrestert og henrettet av nazistene. Gleditsch var både regissør og spilte rollen som doktor Relling i forestillingen. Oppsetningen ble naturlig nok utsatt. Under nypremieren var det ingen applaus. For å markere Gleditsch bortgang, reiste publikum seg og stod i stillhet før de forlot teatersalen. Ved de følgende oppførelsene av stykket ble det heller ikke applaudert. Når vi feirer Trøndelag Teaters 75 års jubileum er det også naturlig å minnes Henry Gleditsch.

I tillegg til jubileumsforestillingen blir Trøndelag Teaters 75 års jubileum også markert med utgivelse av en jubileumsbok og en vin som er i salg på vinmonopolet og i Teatercafeen på Trøndelag Teater.

Spørsmål til diskusjon

Hvorfor har regissøren valgt å dele scenerommet i tre? Diskuter hva det gjør for meningsdanningen i forestillingen?

Diskuter hvordan dansenumrene underbygger handlingen?

Er tematikken aktuell for deg? På hvilken måte?

På hvilken måte spiller vi roller i livene våre?

Se på tekstutdraget under

Kan du si noe om hvordan de to kvinnene oppfatter viktigheten av sin egen jobb?

Hvilken rolle mener du at blant annet kunst, teater, film har i samfunnet vårt?

SYKEPLEIER

Ja, her var det mye. Brudd, brudd, brudd, hevelse... *(leser videre)* ...hm, ja ser man det... *(legger skjemaet bort, begynner å rette på dyne og dippedutter)*

FANNY

Og hva er det man ser?

SYKEPLEIER

Det var bare blodprøven.

FANNY

Å, den ja.

Pause.

TOMMY

Blodprøven? Er det noe galt?

SYKEPLEIER

Det er ikke sikkert moren din...

TOMMY

Hun er ikke moren min.

Sykepleieren stusser.

TOMMY

Men vi er veldig nære, da.

SYKEPLEIER

Vel, heldigvis var dere ikke så nære i går. Hun hadde 2,3 i promille.

TOMMYS` hake faller ned.

FANNY

Si meg, har ikke du taushetsplikt?

SYKEPLEIER

Dette er ikke stedet for fornektelser, Smith

FANNY

Tydeligvis ikke.

SYKEPLEIER

Alkohol er et helseproblem. Du bør snakke med fastlegen din om det.

FANNY

Det var da voldsomt til diagnose.

Sykepleieren ordner et eller annet. Fanny betrakter henne.

FANNY

Du vet ikke hvem jeg er, du.

SYKEPLEIER

Jeg forholder meg bare til pasientloggen.

FANNY

Jeg er faktisk en profilert skuespiller. Og det er mulig du ikke vet hvordan det er etter en generalprøve. Jeg lever under press.

SYKEPLEIER

Alle lever under press. Til og med her.

FANNY

Men dere har ikke 600 i salen.

SYKEPLEIER

Her er det mange saler, sikkert 600 pasienter også.

FANNY

Pasienter, ja. Jeg snakker om mennesker. Mennesker som mangler noe i livet sitt, som forventer å få fylt...

SYKEPLEIER

Er det snakk om liv eller død?

FANNY

Nei, men...

SYKEPLEIER

Det er det her. *(mot FORD)* Jeg kommer tilbake på neste runde. Sørg for at hun får mye væske.

SYKEPLEIER går. Det blir stille.